

Referat fra rådsmøte i Faglig råd for teknologi- og industrifag

Dato: 16.04.2026 kl. 10.00-15.00

Sted: Utdanningsdirektoratet, møterom 15

Rådsmedlemmer:

Medlem	Varamedlem	Deltok på møtet
Arbeidstakersiden		
Kristian Ilnér Fellesforbundet	Peter Hansen Fellesforbundet	Kristian Ilnér Fellesforbundet
Cathrine Ulvøy Fellesforbundet	Kai Johansen Fellesforbundet	Cathrine Ulvøy Fellesforbundet
Kim Tomas Klevengen Styrke	Barbro Auestad Styrke	Kim Tomas Klevengen Styrke
Håvard Bovim Galtestad Yrkestrafikkforbundet	Stig Edvardsen Fagforbundet	
Kurt Einar Grønlie Olsen Norsk Sjømannsforbund	Gunnar Amland Norsk Sjømannsforbund	
Bendik Flomstad Fagforbundet	Beate Karoline Eidissen Fagforbundet	Bendik Flomstad Fagforbundet
Arbeidsgiversiden		
Henriette Piene Grønvold Norsk Industri	Tone Kjersti Belsby Norsk Industri	Henriette Piene Grønvold Norsk Industri
Halvard Moe Krogstad Norsk Industri	Tove Lange NHO Mat og Drikke	
Evelyn Blom-Dahl NHO Sjøfart	<i>Mangler forslag KS arb.giver</i>	
Anette Aano Offshore Norge	Målfrid Rønnevik Offshore Norge	Anette Aano Offshore Norge
Jone Klingsheim Norges Lastebileier- Forbund	Leif Aasum Spekter	Jone Klingsheim Norges Lastebileier-Forbund
Vidar Strande Norges Bilbransjeforbund	Egil Steinsland Norges Bilbransjeforbund	
Skoleeier		
Kristina Rabe KS skoleeier	Jan Erik Rismyhr KS skoleeier	Kristina Rabe KS skoleeier
Sissel Brusegård KS skoleeier	Øystein Hansen KS skoleeier	Sissel Brusegård KS skoleeier
Lærerorganisasjon		
Erik Lysenstøen Utdanningsforbundet	Lasse Ellingsen Utdanningsforbundet	Erik Lysenstøen Utdanningsforbundet
Silje Skibeivåg Utdanningsforbundet	Johan Edvard Risnes Utdanningsforbundet	
Martin Høy Skolenes Landsforbund	Sten Oddvar Solhaug Skolenes Landsforbund	Martin Høy Skolenes Landsforbund
Elevrepresentasjon		
Emma Helle Loffeld Elevorganisasjonen	<i>Ingen vararepresentasjon</i>	
Observatører		
<i>Mangler forslag</i>	<i>Ingen vararepresentasjon</i>	
Utdanningsdirektoratet		
Kaja Emilie Walsh		Kaja Emilie Walsh

Dagsorden:

Sak 1/2/2026	Godkjenning av innkalling og dagsorden
Sak 2/2/2026	Modulstrukturert opplæring
Sak 3/2/2026	Tilrettelegging av skriftlig sentralt gitt eksamen for yrkesfag etter vg3-nivå
Sak 4/2/2026	Sakkyndige i godkjenningsordningen for utenlandsk fag- og yrkesopplæring i TEK
Sak 5/2/2026	Orientering om fylkesbesøk for faglige råd i perioden
Sak 6/2/2026	Innspill til fellesmøte mellom SRY og faglige råd
Sak 7/2/2026	Endringer i læreplanen – bilfaget, demontering av kjøretøy
Sak 8/2/2026	Representant i fastsettingsmøtet for bilfaget, demontering av kjøretøy
Sak 9/2/2026	Orienteringssaker
Sak 10/2/2026	Eventuelt

Sak 1-2-26 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Vedtak:

Godkjennes

Sak 2-2-26 Modulstrukturert opplæring av kjemiprosessfaget

Utredningsleder Eirik Bertelsen presenterte saken på rådsmøtet.

Bakgrunn for saken

Udir arbeider med utvidelse av modulstrukturert opplæring til flere lærefag, basert på kriterier fastsatt i samarbeid med de faglige rådene. Arbeidet retter seg særlig mot lærefag med stort behov for kompetanse, rekrutteringsutfordringer og en høy andel voksne som tar fag- og svennebrev.

Udir høst-2025 forslag fra Akershus fylkeskommune om å modulstrukturere Vg3 kjemiprosessfaget. Forslaget ble presentert i rådsmøte 22. oktober, der fylkeskommunen redegjorde for bakgrunnen for initiativet og viste til et betydelig regionalt rekrutteringsbehov innen kjemiprosess. Det ble understreket at det i årene fremover vil være behov for flere faglærte kjemiprosessarbeidere. Faglig råd for teknologi- og industrifag drøftet forslaget i møtet. På bakgrunn av drøftingen ble det nedsatt en arbeidsgruppe i rådet som fikk i oppdrag å vurdere fordeler og ulemper ved modulstrukturering av kjemiprosessfaget. Arbeidsgruppen oversendte deretter sin vurdering til Udir. Udir har vurdert forslaget, der vurderingene fra FRTEK inngår som et sentralt grunnlag. I dette notatet redegjør vi for våre vurderinger.

I vurderingen fra FRTEK pekes det på at modulstrukturert opplæring kan gjøre at flere voksne velger å ta fagbrev med en ordning som gir økt fleksibilitet og er bedre tilpasset voksnes behov og realkompetanse. Rådet viser til at dette kan bidra til at flere voksne oppnår formell sluttkompetanse og dermed øke andelen faglært arbeidskraft. FRTEK vurderer videre at ordningen kan være særlig relevant for ufaglærte med lang erfaring fra industrien, og at modulstrukturering kan være et supplement til eksisterende ordninger for voksne. Rådet peker også på at ordningen kan gi fylkeskommuner og skoler større fleksibilitet i tilbudsstrukturen, og gjøre det lettere å tilby kjemiprosessfaget der det finnes læreplasser og arbeidskraftbehov.

Samtidig peker FRTEK på flere utfordringer. Rådet viser til risiko for økt konkurranse om læreplasser i et allerede stramt marked, og mulige konsekvenser for ungdom i ordinære opplæringsløp. Det uttrykkes også bekymring knyttet til fagets status og risiko for smalere kompetanse enn i ordinære opplæringsløp, særlig i brede fag. Videre viser FRTEK til at ulik praksis mellom fylker kan gi varierende kvalitet og gjennomføring, at ordningen stiller store krav til lærebedrifter, og at mange parallelle ordninger kan skape uklar ansvarsdeling og forvirring. Rådet peker i tillegg på at modulstrukturert opplæring kan ha begrenset kortsiktig effekt på arbeidskraftbehovet, og at det er risiko for at enkelte ikke fullfører fagbrev.

Vurderinger knyttet til læreplasztilgang for ungdom og voksne

Vi deler FRTEKs vurderinger av at modulstrukturering kan bidra til at fylkeskommuner og skoler lettere kan tilby kjemiprosessfaget der det finnes læreplasser og arbeidskraftbehov. Et viktig poeng er at modulstrukturering kan innebære at tilbud kan etableres flere steder enn i dag. En risiko ved dagens tilbudsstruktur, som særlig innenfor TEK består av mange vg2-programområder, er at tilbudene ikke blir nasjonale, selv om det finnes bedrifter med behov for kompetanse. Modulstrukturering av lærefaget kan gi arbeidsgivere bedre muligheter til å rekruttere fagarbeidere der ungdom i dag ikke søker seg inn.

FRTEK viser til at modulstrukturering kan føre til mulig fortrenging av læreplasser for ungdom og redusert tilgang på læreplasser. At det er god sammenheng mellom antallet skoleplasser og tilgang på læreplasser, er en nøkkel for gjennomføring, og vi er enige med FRTEK i at modulstrukturering ikke skal få negative konsekvenser for ungdom. Tilgang på læreplasser, og at det dimensjoneres med de riktige fagene, er en nøkkel for alle veier til fagbrev for ungdom og voksne. I ny opplæringslov er forventningen om at utdanningstilbudet skal dimensjoneres i tråd med arbeidslivets behov et kriterium. Fylkeskommunene skal dimensjonere i tråd med regionale kompetansebehov og tilgang på læreplasser, og ta i bruk den nasjonale tilbudsstrukturen, slik at ungdommer og voksne som starter i en opplæring får gjennomført, og arbeidslivet får dekket sitt kompetansebehov.

Selv om voksne har fått sterkere rettigheter til opplæring i ny opplæringslov, er det også gjort endringer som innskrenker voksnes rettigheter, relevant for spørsmål om tilgang på læreplass. I den nye opplæringsloven er det gjort et viktig grep, der voksne ikke lenger har rett til inntak på sitt førstevalg, men rett til inntak på én av tre sluttkompetanser. Dette gir fylkeskommunen et større handlingsrom til å arbeide mer helhetlig med dimensjonering av tilbudene til ungdom og voksne. Voksnes rett til å søke seg inn på et opplæringstilbud gjelder også kun innenfor det fylkeskommunen tilbyr for voksne.

Kvalitet i opplæring

Rådet viser også til en viss skepsis i bransjen, knyttet til bekymringer for fagets status, kvaliteten på oppfølgingen i opplæringen og om modulstrukturert opplæring gir likeverdig kompetanse sammenlignet med ordinære løp. Modulstrukturert opplæring skal ikke være en enklere vei, men en mer effektiv vei for voksne. Modulstrukturert opplæring i et lærefag skiller seg fra et ordinært løp ved at opplæringen tilpasses slik at den voksne får opplæring i det som er nødvendig for å gå opp til eksamen og fag- og svenneprøve. Den voksne får opplæring i hele læreplanen for den delen av opplæringen som skal skje i bedrift. I tillegg skal den voksne få opplæring i de kompetansemålene fra den yrkesfaglige delen av opplæringen som elever får i skole, og som er nødvendige for å være forberedt til eksamen og fag- og svenneprøve. Det gis også opplæring i relevante kompetansemål fra fellesfag. FRTEK peker på en mulig utfordring knyttet til breddekompetanse i kjemiprosessfaget. Dette er viktige perspektiver som må ivaretas i arbeidet. FRTEK vil anbefale hvem som skal sitte i læreplangruppen, og FRTEK vil involveres tett i arbeidet med læreplanen. Den voksne får også

opplæring i en egen læreplan i norsk og samfunnskunnskap, som skal sikre opplæring som bidrar til samfunnsforståelse, kritisk tenkning og språklig kompetanse i lesing, skriving og muntlig kommunikasjon.

Flere veier til fagbrev for voksne

Videregående opplæring for voksne skal være tilpasset voksne med ulike bakgrunner og sluttmaal, og vi mener, slik FRTEK skriver, at modulstrukturering kan være et verdifullt supplement til eksisterende ordninger for voksne, som Fagbrev på jobb og praksiskandidatordningen. Fagbrev på jobb retter seg mot målgruppen som allerede er i et arbeidsforhold med en lærebedrift. Fagbrev på jobb er en svært velfungerende ordning for voksne som er i et arbeidsforhold, og som kan dokumentere minst ett år med arbeidspraksis. 96% av kandidatene i Fagbrev på jobb består fag-/svenneprøven. Ordningen er imidlertid frivillig for fylkeskommunene å tilby, og selv om vi ser at den tas stadig mer i bruk, er det kun voksne som kan dokumentere et arbeidsforhold som har adgang til denne.

Voksne oppnådde i perioden 2023–2025 totalt 303 fagbrev i kjemiprosessfaget. Av disse ble 86 fagbrev oppnådd gjennom lærlingordningen. 208 av fagbrevene ble oppnådd innenfor praksiskandidatordningen, som er en ordning for personer med lang yrkespraksis som ønsker å ta fag- eller svenneprøve uten å ha gjennomgått formell opplæring.

I dag er derfor den vanligste veien til fagbrev i kjemiprosessfaget å arbeide som ufaglært i fem år. Praksiskandidatordningen er en god vei til fagbrev for voksne som har arbeidserfaring, og modulstrukturert opplæring skal ikke erstatte praksiskandidatordningen, men det er viktig at voksne som har behov for opplæring, får tilbud om dette.

Videre prosess

Udir har besluttet å modulstrukturere kjemiprosessfaget, og arbeidet med å oppnevne læreplangruppe vil gå i gang. Beslutningen er fattet på bakgrunn av en samlet vurdering av alle innspill vi har mottatt om modulstrukturering av kjemiprosessfaget. I tråd med mandat og retningslinjer skal faglig råd foreslå fagpersoner til læreplangruppen, og FRTEK vil involveres i de ulike fasene i læreplanprosessen. I arbeidet med utvikling av læreplan blir det viktig å sikre at alle relevante kompetansemål fra fellesfag og programfag inkluderes, slik at rådets vurderinger om faglig fordypning ivaretas. Planen for læreplanutvikling vil skje i samråd med FRTEK, der FRTEK vil foreslå fagpersoner til å sitte i læreplangruppen.

Vi ønsker også drøfte med dere andre perspektiv og hensyn som blir viktig frem mot at læreplanen skal tas i bruk.

Diskusjon på møtet:

- Det er stort press fra myndighetene på Fullføringsreformen, inkludert og særlig modulstrukturering av fag
- Flere i rådet opplever beslutningen som forhastet, og støtter ikke beslutningen om å modulstrukturere kjemiprosessfaget

Vedtak:

Anette Aano, Kim Thomas Klevengen, Henriette Grønvold og Bendik Flomstad foreslår kandidater til læreplangruppa

Sak 3-2-26 Tilrettelegging av skriftlig sentralt gitt eksamen for yrkesfag etter vg3-nivå

Bakgrunn for saken

I desember 2025, presenterte vi utfordringsbildet for kandidater som tar 3103-eksamen og ikke følger et normalt opplæringsløp¹: Praksiskandidater, særløpskandidater, de som følger modulstrukturert opplæring mfl.

Skriftlig innspill

I etterkant av presentasjonen, har vi mottatt skriftlig innspill fra rådet vedr. utfordringer innen deres utdanningsprogram. Kort oppsummert vises det til at:

- Formålet er lik nasjonal standard og sikre grunnleggende teoretisk kunnskap. Mange kandidater velger yrkesfag nettopp for å unngå teoritung opplæring, ofte på grunn av språkvansker, lese- og skrivevansker eller varierende digital kompetanse.
- Det er utfordrende at eksamen kun avholdes to ganger i året, ofte med reisevei til eksamensstedet. Mange mangler faglig støtte fra bedriften, og oppgavetekster kan ha et unødvendig vanskelig språk og krav om omfattende skriftlige besvarelser, noe som skaper terskler for å lykkes.
- Frykt for å mislykkes gjør at mange ikke forsøker å ta fagbrev, og kan dermed miste jobbmuligheter over tid. Bedrifter bør gi mer faglig og praktisk støtte, og det bør vurderes offentlig støtteordninger innenfor både faglig opplæring, språk og digital kompetanse for å sikre at flere kan gjennomføre.

Videre prosess og relevante tiltak

Vi vil i det videre presentere ulike forslag til tiltak² som er ment å bidra til å løse utfordringsbildet knyttet til hele kandidatgruppen. Vi ber dere være særlig oppmerksomme på at dette er generelle tiltak som vi vet er lite egnet for enkelte utdanningsprogram. Det vi ønsker fra de faglige rådene er tilbakemelding på hvorvidt ett eller flere tiltak kan være aktuelle for deres utdanningsprogram, og hva som er de positive (evt. negative) sidene ved dette/disse tiltaket/tiltakene. Vi må også presisere at tiltakene vil inngå i utredningsrapporten som skal leveres til Kunnskapsdepartementet (KD) før sommeren. Her vil direktoratet komme med *anbefalinger* om hvilke tiltak som er relevante for de ulike utdanningsprogrammene. Faglig råd representerer arbeidslivet og de ulike fagtradisjonene, og deres vurderinger og innspill er dermed helt avgjørende. Vi er altså helt avhengig av tilbakemeldinger fra rådene, før vi kan komme med anbefalinger til KD. Endelig beslutningsmyndighet om hvilke tiltak som vil følges opp videre, ligger til KD.

Noen av tiltakene under ble foreslått i forbindelse med praksiskandidatutredningen i 2022. Vi har fått tilbakemelding på at enkelte vurderer tiltakene litt annerledes nå enn de gjorde i 2022. Det er derfor relevant å få informasjon om hvordan dere forholder dere til tiltaket nå.

Tiltak 1: Tydeliggjøre formålet med eksamen

- Klargjøre at eksamen skal vise om kandidaten er klar for fag- eller svenneprøven.
- Redusere ulike tolkninger av formålet for å styrke kvalitet og relevans.

Tiltak 2: Endre eksamensform til muntlig i enkelte fag

- Overgang til muntlig eksamen i fag med få kandidater.
- Krever lokale sensorer, men eventuell digital gjennomføring kan lette ressursbehovet.
- Nasjonalt støttemateriell kan sikre mer likeverdig vurdering.

Tiltak 3: Endre oppgaveformat

- Bruke flere automatisk skårede oppgaver, f. eks flervalgsoppgaver, for å variere vurderingen. (I enkelte fag er dette i bruk allerede).
- Gjenbruk av oppgaver gir mulighet for analyser av eksamensoppgavene, og kan dermed bidra til oppgaver med høy kvalitet.
- Oppgaver kan ikke offentliggjøres, men eksempelsett kan lages.

Tiltak 4: Flere eksamensgjennomføringer per år

- Gjenbruk av oppgaver kan gjøre det mulig med flere eksamensperioder for utvalgte fag.
- Gir kandidatene større fleksibilitet og kan forhindre "flaskehals" til fag- eller svenneprøve.

Tiltak 5: Erstatte eksamen med statlig prøve

- Innføre statlig prøve med sentral oppgavebank³ for mer fleksibel gjennomføring.
- Gir bred kompetansemåling og mulighet for variert tidspunkt og sted, men løsningen er ikke nødvendigvis egnet for alle utdanningsprogram.
- Avhengig av at en klarer å etablere en tilstrekkelig god oppgavebank, samt at en opprettholder nasjonal standard som ikke går utover dagens faglige kvalitet.

Tiltak 6: Endret karakterskala

- Gå fra sekstrinns skala til todelt eller tredelt vurdering.
- Passer bedre når formålet er å avgjøre om kandidaten er klar til fag- eller svenneprøve.

Tiltak 7: Krav om at kandidaten er ved slutten av praksis før oppmelding

- Fylkeskommunen må kontrollere at praksistiden nærmer seg slutten før eksamen.
- Skal sikre bedre faglig grunnlag og at færre kandidater må ta eksamen på nytt.
- Alternativt: Et krav om at fagprøven må tas innen gitt tidsrom etter bestått eksamen.

Tiltak 8: Eksamen på engelsk i enkelte fag

- Åpne for eksamen på engelsk, i tillegg til norsk, i enkelte fag, men ikke for fag der kommunikasjon med mennesker er en viktig del av kompetansekravene.
- Modell 1: Norsk oppgavesett, engelsk besvarelse. Modell 2: Engelsk oppgavesett og besvarelse. Modellvalg bestemmer sensorenes krav til engelskkunnskaper.

Tiltak 9: Fjerne eksamen i enkelte fag

- Eksamen fjernes i fag med få kandidater; fag- eller svenneprøven blir eneste vurdering.
- Kan erstattes med andre krav som intervju eller språkkrav.
- Dette er et tiltak som kun kan være relevant for et begrenset omfang av fag.

Tiltak 10: Ta tilbake begrunnelse ved klage

- Gjeninnføre plikt til å begrunne klageavgjørelser for kandidatgruppen som klager på karakter ved sentralt gitt eksamen før fag- og svenneprøve.
- Vil kun være til støtte for kandidater som har gjennomført eksamen tidligere, og har klaget.

Tiltak 11: Utvide oppmeldingsfristen

- Forlenge oppmeldingsperioden til én måned (fra to uker) for større fleksibilitet, hvilket kan redusere risiko for å glemme/ikke rekke frister. Dette er særlig aktuelt for praksiskandidater som er i arbeidslivet.

Spørsmål til faglig råd

1. Vi ber om tilbakemelding fra faglig råd om på hvilke tiltak som anses som relevante for deres utdanningsprogram og fag. Her må dere gjerne også begrunne hvorfor enkelte tiltak ikke anses som relevante.
2. Er det andre tiltak, utover de som er nevnt, som dere anser som relevante?

Frist – 4. mai 2026

Diskusjon i møtet:

- Det er viktig at kandidatene har gode vurderingsformer, som er tilstrekkelig fleksibel og måler kandidatens kompetanse i tråd med formålet
- Det er kjent at det er noen flaskehalsar i eksamensgjennomføringen, fleksibiliteten skal allikevel ikke gå utover kvaliteten
- Det kan være svært nyttig for kandidatene å få begrunnelse på besvarelser, slik at de er bedre forberedt dersom de ikke består, men det er ikke klart hvor god effekt dette vil ha.

Vedtak:

1. FRTEK kan på generelt grunnlag støtte alle tiltak, med unntak av tiltak 7 og 8. Tiltak 7 er rådet negative til, inkludert alternativt forslag. Tiltak 8 har rådet har ulike meninger om. Rådet er særlig positive til tiltak 4. FRTEK fremhever også at mange av tiltakene må ses i sammenheng og opp mot hverandre, hvor noen faller dersom andre gjennomføres.
2. Andre tiltak:
  - a. Gjøre det enklere for kandidater i alle fag å be om en muntlig prøve

FRTEK viser for øvrig til prinsipiell diskusjon i SRY om språk i fag- og yrkesopplæringen.

Vedlegg

Vedlegg 1 – [Beskrivelse av tiltak](#)

Sak 4-2-26 Sakkyndige i godkjenningsordningen for utenlandsk fag- og yrkesopplæring i TEK

HK-dir tar kontakt med Faglig råd for Teknologi- og industrifag, da etter sakkyndigperioden som løp til 31.12.2025, mangler sakkyndige i platearbeiderfaget, industrirørleggerfaget og bilskadefaget. HK-dir ber faglig råd om å foreslå personer som sakkyndige, for godkjenningsordningen for utenlandsk fag- og yrkesopplæring.

Vårt behov for sakkyndige:

Platearbeiderfaget:

- En sakkyndig
- En vara

Industrirørleggerfaget:

- To sakkyndige
- En vara

Bilskadefaget

- Tre sakkyndige
- En vara

De vil i første omgang oppnevnes for perioden frem til 31.12.2027.

HK-dir trenger følgende informasjon om personen som foreslås av faglig råd:

Navn, kontaktinformasjon inkludert e-postadresse, og rolle i trepartssamarbeidet.

Føringar for sammensetning av medlemmer i komiteen

Sakkyndige komiteer, for HK-dirs godkjenningsordning for utenlandsk fag- og yrkesopplæring, skal i all hovedsak gjenspeile trepartssamarbeid. Dvs. at sakkyndige skal representere arbeidstakersiden, arbeidsgiversiden og opplæringsiden. Det er et generelt krav at den som innstilles som sakkyndig i et lærefag må inneha spisskompetanse innen dette lærefaget. HK-dir forstår dette dit hen at sakkyndige er personer som i kraft av utdanning, ferdigheter eller erfaring forventes å ha kunnskap innen sitt lærefag, ut over det som kan regnes som allmennkunnskap (...).

Vurdere faglig innhold

Sakkyndige skal vurdere opplæringens faglige innhold, herunder om kvalifikasjonen i stor grad bygger på kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse, tilsvarende et gitt norsk fagbrev, svennebrev, eller vitnemål. Ved siden av å ha god kjennskap til norsk fag- og yrkesopplæring er det derfor viktig at de sakkyndige som foreslås av det faglige rådet er innforstått med at de faglige vurderingene som skal gjøres styres av rammene som settes av de definerte vesentlige elementene i det aktuelle norske lærefaget.

Digitale verktøy

Per i dag har hver komite et eget område i SharePoint med styrende dokumenter og verktøy for sine vurderinger. De sakkyndige må derfor være innforstått med å benytte digitale verktøy og være komfortable med det ansvaret det er å utarbeide gode og utfyllende rådgivende vurderinger som er i tråd med det som er beskrevet i deres mandat.

Vi håper det vil kunne være mulig med en tilbakemelding innen 01.05.2026

Tilbakemelding og spørsmål sendes til guillaume.jagle@hkdir.no

Vedtak:

AU foreslår kandidater til: industrirørleggerfaget og platearbeiderfaget.

FRTEK foreslår at Vidar Strande foreslår kandidater til bilskadefaget.

Rådet ønsker at HK-dir tydeliggjør hvilken rolle det er behov for i de ulike fagene.

Runde rundt bordet etter lunsj – status fra rådsmedlemmene om aktuelle saker

5/2/2026 Orientering om fylkesbesøk for faglige råd i perioden

I *Mandat og retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet 2025–2029* står det følgende om fylkesbesøk;

4.6 Fylkesbesøk

De faglige rådene kan søke Utdanningsdirektoratet om å gjennomføre et fylkesbesøk i året. Hensikten med fylkesbesøk er å skape en dialog mellom rådene og fylkeskommunene, bransjer/sektorer og skoler om utfordringer i utdanningsprogrammet.

Udir har mottatt 4 søknader om fylkesbesøk fra faglige råd for 2026. På grunn av samlingen i februar i år for alle de faglige rådene, er det for inneværende år ikke midler til fylkesbesøk. Ressursene i Udir vil framover være stramme, og vi ønsker derfor å ha en mer langsiktig plan for aktiviteter og budsjett for rådsarbeidet. De neste årene vil vi stå overfor problemstillinger og arbeid som trolig vil kreve mer samarbeid om yrkesfaglige utdanningstilbud på tvers, og

det vil være behov for ressurser til seminarer og samarbeid mellom faglige råd. For å kunne ha rom for både seminarer på tvers av råd og fylkesbesøk, vil det for perioden fram til høsten 2029 innvilges ett fylkesbesøk per faglig råd. For å planlegge for budsjett og kapasitet i sekretariatet oppfordrer vi faglige råd som ønsker fylkesbesøk å sende en søknad til Udir innen 1. oktober. Vi ønsker at søknad om fylkesbesøk inneholder kort beskrivelse av:

- Hensikten med fylkesbesøket
- Hvilket fylke rådet ønsker å besøke, og kort om ulike aktører rådet ønsker å møte for innsikt (2 alternativer til fylker)
- Hvilket år og semester fylkesbesøket ønskes

Sekretariatet bistår med gjennomføring av fylkesbesøkene, men forutsetter at hvert faglig råd setter ned en programkomité for faglig innhold og kontakt med ulike aktører rådet planlegger å møte.

Vedtak:

AU følger opp med tidligere innsendt søknad og fyller ut der det er behov

Sak 6-2-26 Innspill til fellesmøte mellom SRY og faglige råd

I tråd med *Mandat og retningslinjer for samarbeidet mellom SRY, faglige råd og Utdanningsdirektoratet 2025–2029* skal de faglige rådene og SRY samarbeide og orientere hverandre om pågående arbeid.

I retningslinjene heter det videre;

Det avholdes fellesmøter mellom SRY og tre representanter fra hvert av de faglige rådene etter behov. Minst én gang i året skal SRY invitere de faglige rådene til et møte for å drøfte overordnede problemstillinger og saker som har betydning for flere faglige råd. På forhånd skal de faglige rådene melde inn saker som har betydning for flere råd. Referatene fra SRY-møtene skal gjøre tilgjengelige for de faglige rådene.

Det er fastsatt et fellesmøte mellom SRY og arbeidsutvalgene i de faglige rådene onsdag 13. mai, på Clarion The HUB hotell i Oslo.

SRY fastsetter agendaen for fellesmøtet. Sekretariatet ber om innspill til temaer fra de faglige rådene til felles drøfting. Innspillene tas videre til SRY AU.

Frist for innspill: så raskt som mulig og senest innen 17. april, til celine.berglie@udir.no/jorle@udir.no

Diskusjon i møte:

- Balansen mellom kvalitet og inkludering i fag- og yrkesopplæring
  - o Flexibilitet for (særlig) voksne får frem noen utfordringer og dilemmaer og det er viktig at fleksibiliteten ikke går på bekostning av kvaliteten
  - o Prøvenemnder og instruktører – oppfølging under opplæring og sluttvurdering må være god og sammenhengende for å sikre kvalitet i opplæringen

- Det er viktig med høy kvalitet på fag- og svenneprøvene, og at prøvenemndene lager gode prøver som måler den nødvendige kompetansen som kreves
- Språk i både ungdoms- og voksengruppa er en økende utfordring. Norsk som arbeidsspråk er viktig, samtidig må hensynet til ulike kandidater gjøre at de kan vise den kompetansen de har i vurderingssituasjoner (eksamen, fag-/svenneprøven) og som kreves for yrket. Inkluderingsperspektivet må ivaretas, inkludert i de bransjer/yrker hvor det er høy arbeidsinnvandring, hvor arbeidsspråket ikke nødvendigvis er norsk.
- Nye fagbrev (i allerede eksisterende yrker) kan utfordre sammensetningen av yrkesgruppa, særlig der voksne i stor grad utgjør de som kvalifiserer seg
- Fag- eller svennebrev er ikke nødvendigvis den kvalifikasjonen alle grupper skal oppnå
- Ulike opplærings- og kvalifiseringsordninger – hva er 'nok' kompetanse i fag- og yrkesopplæring?
  - Fellesfag og programfag fra vg1 og vg2 er ikke krav i praksiskandidat eller Fagbrev på jobb
  - Kompetansemål på vg1 og vg2 er nødvendigvis ikke relevant for alle yrker som går ut av utdanningsprogrammet, men det er behov for å ha en større diskusjon rundt hva fagarbeidere trenger, inkludert med tanke på omstillingsbehov og mobilitet for fagarbeideren
  - Det er ikke enighet om utvalget av kompetansemål i modulstrukturert opplæring gir tilstrekkelig forberedelse til samfunnsdeltakelse
- Sentralt gitt eksamen kan forbedres, uten at kvaliteten utfordres
  - Selve oppgavene som gis i eksamen og tilpasningene som gjøres, bl.a. adressert i oppdraget som Udir leverer til KD sommer 2026.
  - Det er forskjell på språk det er behov for i yrkesutøvelsen og språket som det er behov for i f.eks. eksamenssituasjonen. Sammenhengen mellom disse situasjonene har et utviklingspotensial.
  - Er eksamen og eksamensformen den beste metoden å avdekke kompetansen til kandidaten? Hvis nei, hva kan erstatte den?
- Breddekompetanse versus spesialisering for fagarbeidere – skal fag- og yrkesopplæringen utdanne generalister eller spesialister?

Vedtak:

Temaene over spilles inn til SRY som forslag til fellesmøtet 13. mai.

Sak 7-2-26 – Endringer i læreplanen – bilfaget, demontering av kjøretøy

Bakgrunn for saken

Basert på høringen har læreplangruppen for bilfaget, demontering av kjøretøy, gjennomgått innspillene og gjort justeringer i læreplanen. Endringene er beskrevet i

oppsummeringsnotatet i vedlegg 1 og er markert med gult i læreplandokumentet, se vedlegg 3.

I mandatet til faglig råd står det:

Læreplanen fastsettes og publiseres:

- *Før læreplanen blir fastsatt, blir dokumentet behandlet i det faglige rådet*

Spørsmål til faglig råd

Udir ber faglig råd om å gjennomgå endringene, og gi innspill/støtte til læreplanen. Innspill sendes til: silje.bergill.hagen@udir.no

Frist

30. april 2026

Vedtak:

FRTEK støtter ny læreplan

Vedlegg 1 – [oppsummering av høring](#)

Vedlegg 2 – [høringssvar](#)

Vedlegg 3 – [Ny læreplan](#)

Sak 8-2-26 – Representanter i fastsettingsmøtet for bilfaget, demontering av kjøretøy

I mandatet til Faglig råd står det:

- *det faglige rådet inviteres til å delta på fastsettingsmøtet*

Dato for fastsettingsmøtet for læreplanen er ikke satt, Udir håper å få gjennomført det i starten av mai.

Spørsmål til faglig råd

Udir ber FRTEK om å foreslå representant til fastsettingsmøtet til: silje.bergill.hagen@udir.no

Frist

30. april 2026

Vedtak:

Vidar Strande, Henriette Grønvold, Kristian Illner, Kim Thomas Klevengen, Sissel Brusegård, Kristina Rabe, Martin Høy, Anette Aano og Cathrine Ulvøy foreslås. Alle i rådet inviteres.

Sak 9-2-26 Forslag om endring av kompetansemål i læreplanen for vg3 sveisefaget

Saken ble flyttet fra orienteringssak under møtet.

Utdanningsdirektoratet mottok 24. februar 2026 et forslag fra Espen Bjerke-Nyberg (medlem av fagnemda i sveisefaget) om å endre et kompetansemål i læreplanen for vg3 sveisefaget.

Forslagsstiller bemerker at verbet 'vurdere' i kompetansemålet:

- *vurdere hvilke NDT-metoder som skal brukes for å avdekke sveisedefekter* bør byttes ut med 'ha kjennskap til', da det ifølge forslagstiller er en ingeniørjobb å vurdere hvilke NDT-metoder som skal brukes for å avdekke sveisedefekter, og kompetansemålet dermed ikke reflekterer nivået til fagarbeider som sveiser.

Utdanningsdirektoratet ønsker en vurdering fra faglig råd for teknologi og industrifag (FRTEK) om hvorvidt verbet som er benyttet i nåværende kompetansemål reflekterer arbeidsoppgaver det forventes at en fagarbeider utfører, eller om kompetansemålet må justeres.

Utdanningsdirektoratet ønsker at faglig råd for teknologi og industrifag (FRTEK) vurderer følgende:

- reflekterer verbet som benyttes i nåværende kompetansemål, arbeidsoppgaver det forventes at en fagarbeider utfører?
- dersom FRTEK vurderer at kompetansemålet bør justeres ber Utdanningsdirektoratet FRTEK vurdere følgende forslag:
  - *beskrive og sammenligne ulike NDT-metoder som kan brukes for å avdekke sveisedefekter.*

Verbene er hentet fra Utdanningsdirektoratets retningslinjer for utforming av nasjonale og samiske læreplaner for fag i LK20 og LK20S, vedlegg; [sentrale begreper i læreplanarbeidet](#). Læreplanansvarlig i Udir vurderer verbbruken i tråd med retningslinjene.

Frist for tilbakemelding: 30. april

Vedtak:

Rådet vurderer at dagens verbbruk er god, og at det ikke er behov for å endre.

Sak 10-2-26 Orienteringssaker

- a) **Fakta om fagopplæringa 2025** (publisert 25.02.2025), omhandler statistikk knyttet til:
  - Søkere til læreplass og nye lærekontrakter
  - Gjennomføring av læretid
  - Oppnådde fag- og svennebrev
  - Sysselsetting av nyutdannede fagarbeidere

- b) **Kompetansepakke om modulstrukturert opplæring** ble publisert 10. februar; her er lenke til webinar om kompetansepakken:
<https://vimeo.com/1168028358?share=copy&fl=sv&fe=ci>
- c) Viser til rådsmøte 3. februar og sak 9-1-26 *Møteplan* der det ble vedtatt at varaer inviteres til rådsmøte 9. juni 2026. Sekretariatet har i samråd med FRTEK-AU bestemt at dette flyttes til høsten 2026. Vi kommer tilbake til endelig dato
- d) Forslag om nytt lærefag som byggheismontør

Om endringsforslaget

Udir har mottatt forslag fra Cramo AS om å opprette et nytt lærefag som byggheismontør, med 2 år i skole og 2 år i bedrift før fagprøve. Norsk utleieforening og faggruppen innenfor byggheis står samlet bak forslaget. Begrunnelsen bak forslaget er utfordringer med dårlig sikkerhet og kvalitet rundt byggheiser, og at Cramo mener et lærefag som byggheismontør vil bidra til en standardisering og styrking av kompetansen innenfor fagområdet, som vil forbedre sikkerheten på norske byggeplasser.

Beskrivelse av dagens situasjon

Ifølge Cramo finnes det cirka 800 byggheiser i Norge i dag, som daglig frakter flere tusen bygningsarbeidere på norske byggeplasser. Cramo anslår at det er cirka 120 personer som arbeider med byggheis i Norge i dag. I tillegg anslår Cramo at inntil 4 store firmaer leier ut tårnkranheis. Rundt halvparten av montørene er ansatt i de store selskapene, men mange små aktører driver også med byggheis i ulikt omfang, for eksempel stillasselskaper, murerfirmaer og mindre utleieaktører.

Den som monterer byggheis skal ha nødvendig opplæring, øvelse og instruksjon for bruk av arbeidsutstyr, i henhold til forskrift om utførelse av arbeid, men det stilles ingen krav om fagbrev. Det finnes i dag ingen formell kompetanse i byggheis, men det gjennomføres kurs i samarbeid med produsenten, i tillegg til intern kompetansedeling i bransjen. Stillasmontører kan også være involvert i montering og demontering av byggheis.

Før en montert byggheis kan tas i bruk, samt etter hver montering og oppstilling på nytt sted, skal heisen kontrolleres av sakkyndig virksomhet/person. Det er fastsatt kompetansekrav til den som godkjenner og kontrollerer heisen.

Arbeidsgiver er ansvarlig for å følge regelverket og sikre at egne ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å utføre arbeidet, og skal sikre sakkyndig kontroll ved montering av byggheis og kontroll av utstyr som er i bruk.

Utfordringsbildet: Dårlig sikkerhet og kvalitet i arbeid med byggheis

Cramo peker på flere utfordringer i bransjen, som de mener bidrar til mangelfull kvalitet og sikkerhet rundt byggheiser:

- mangel på standardisert opplæring for å arbeide med byggheis
- ulik forståelse av sikkerhetskrav og feilaktig håndtering av heisen
- mangelfull oppfølging av produsentens monteringsanvisning
- utfordringer med å sikre tilstrekkelig vedlikehold og kontroll av byggheiser i samsvar med regelverket
- gap mellom etterspørselen etter kvalifisert personell for arbeid med byggheis og tilgjengelig kompetanse i bransjen

Udirs vurdering

Det eksisterer allerede et regelverk og en ordning for godkjenning og kontroll av byggheis som forvaltes av Arbeidstilsynet, mens regelverket pålegger arbeidsgiver å sikre at den som arbeider med byggheis skal ha "nødvendig opplæring, øvelse og instruksjon», uten at dette er nærmere presisert. Så lenge Arbeidstilsynets regelverk ikke stiller mer konkrete krav til kompetanse for arbeid med byggheis, kan bransjen fortsatt bruke folk som har interne bransjekurs eller annen opplæring til å

utføre den samme jobben, uavhengig av om det opprettes et fagbrev som byggheismontør eller ikke. Løsningen på utfordringen med kvalitet og sikkerhet for arbeid med bygghøis ligger derfor etter Udirs syn utenfor Udirs virkemidler.

Forslag om opprettelse av fagbrev som kontrollør av kran og løfteutstyr

Utdanningsdirektoratet mottok 25. mai 2025 forslag fra Kran Teknisk Forening (KTF), om å opprette fagbrev som kontrollør av kran og løfteutstyr. KTF ønsker sammen med kranbransjen å etablere et nytt teknisk fagbrev som dekker vedlikehold og kontroll av kraner og løfteutstyr.

Forslagsstiller påpeker at det i dag ikke eksisterer et formalisert yrkesfaglig utdanningsløp som dekker inspeksjon, vedlikehold og kontroll av kraner og løfteutstyr og at dette skaper utfordringer i bransjen og samfunnet når det gjelder sikkerhet, kvalitetssikring og dokumentasjon. Dette gjør det vanskelig å sikre enhetlig og pålitelig kontroll og vedlikehold av kritisk utstyr, og forslagsstiller peker på at dette i verste fall kan få alvorlige konsekvenser for liv og helse.

I dag løses behovet for en kvalitetssikret og systematisk kontroll av kraner og løfteutstyr gjennom Arbeidstilsynets ordning med sertifiseringsorganer og sertifiserte sakkyndige virksomheter. Mer enn 600 bedrifter er registrert som sakkyndig virksomhet i Arbeidstilsynets register. Det er etablert kontrollørkurs tilgjengelig i Norge og det er per i dag opp til hver enkelt arbeidsgiver å sørge for at de ansatte innehar riktig kompetanse, i henhold til Arbeidstilsynets krav i sitt regelverk.

Udirs vurdering

Det eksisterer allerede et regelverk og en ordning for kontroll av kran og løfteutstyr, som forvaltes av Arbeidstilsynet. Vi mener at å opprette et fagbrev for kontroll av kran og løfteutstyr ikke vil bidra til å løse hovedproblemet, slik det er fremstilt av forslagsstiller.

Dersom forslagsstiller ser behov for endringer i Arbeidstilsynets regelverk, må dette rettes til dem. Vi vil derfor ikke gå videre med forslaget på nåværende tidspunkt.

e) Forslag om endring av omfanget på fagprøven for dimensjonskontrollfaget

Utdanningsdirektoratet mottok 16. juni 2025 et forslag om å endre omfanget på fagprøven for dimensjonskontrollfaget. En gjennomgang av saken viser at kandidatene ikke har behov for minst ti virkedager for å få vist sin kompetanse i faget. I dialog med fagopplæring og bransjen kommer det frem at vanlig praksis er å operere med en ramme på åtte til ti virkedager for fagprøven i dimensjonskontrollfaget. Enkelte ganger kan fagprøven foregå over seks til sju virkedager, mens det er sjelden man bruker mer enn ti virkedager.

Utdanningsdirektoratet vurderer at omfanget slik det er beskrevet i vurderingsordningen i læreplanen, ikke er i tråd med dagens praksis blant prøvenemndene.

Utdanningsdirektoratet har i februar 2026 hatt en høring om å endre ordlyden i vurderingsordningen i læreplanen for vg3 dimensjonskontrollfaget fra:

Opplæringen i vg3 dimensjonskontrollfaget skal avsluttes med en fagprøve. Alle skal opp til fagprøven, som skal gjennomføres over minst ti virkedager.

til:

Opplæringen i vg3 dimensjonskontrollfaget skal avsluttes med en fagprøve. Alle skal opp til fagprøven, som skal gjennomføres over minst åtte virkedager.

Det er totalt 7 høringssvar, hvorav 2 støtter foreslått endring til *over minst åtte virkedager*. I tillegg er 3 av høringssvarene positive til en endring, men støtter ikke forslaget fra Udir. Disse 3 høringssvarene er samstemt om forslag til omfang *over minst fem virkedager*. 1 høringssvar svarer vet ikke.

1 høringssvar er negativ til endring, men beskriver at dagens praksis på fagprøver jevnt over ligger på 9-10 dager. En endring slik Udir foreslår vil derfor samsvare bedre med den praksisen som beskrives i høringssvaret.

På bakgrunn av høringen og innspill fra rådsmøtet i FRTEK 4. des, endrer Utdanningsdirektoratet omfanget av fagprøven til:

Opplæringen i vg3 dimensjonskontrollfaget skal avsluttes med en fagprøve. Alle skal opp til fagprøven, som skal gjennomføres over minst åtte virkedager.

Endringen vil gi mulighet for et bedre lokalt handlingsrom og bidrar til å sikre god kvalitet på fremtidige fagarbeidere i faget. Endringen i læreplanen vil bli gjeldende og tre i kraft fra mai 2026.

- f) Henvendelse fra Polarsirkelen vgs om kryssløp

Vedtak:

Tas til orientering

Sak 10-2-26 Eventuelt

- Kran- og løfteoperasjonsfaget er ønsket som landslinjetilbud av flere arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner. Saken vil drøftes i rådet i juni.
- Kort orientering om henvendelse fra Rogaland fylkeskommune om sertifisering og krav i fagbrevet. Henvendelsen sendes til Udir, som er rette instans og kommer eventuelt tilbake til rådet.